

ODBYT FAREMNÍ PRODUKCE PROSTŘEDNICTVÍM SYSTÉMU KPZ

Jan Valeška

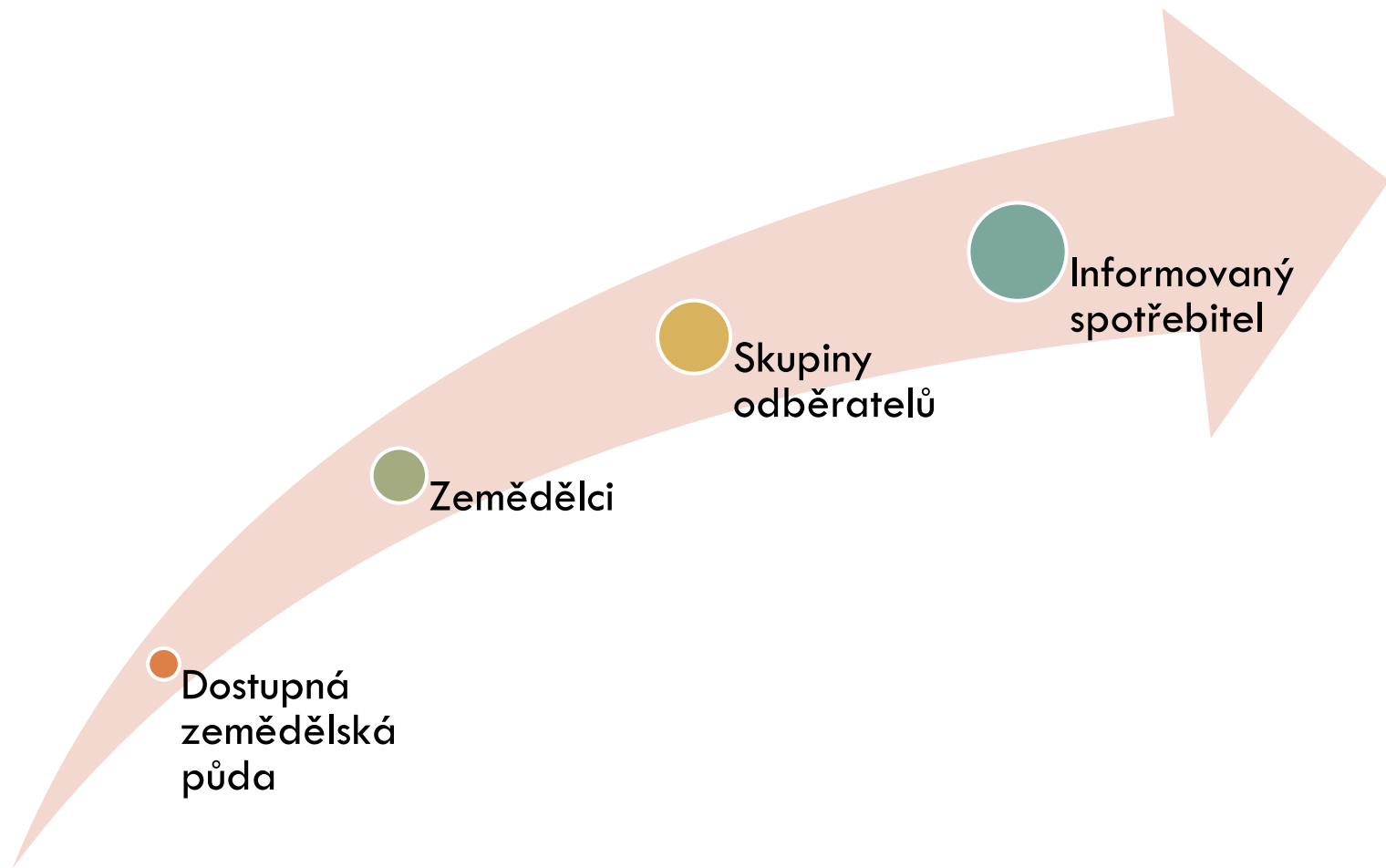
v rámci semináře
Zásady správného obhospodařování zemědělské
půdy
(13/018/1310b/164/000699)

Komunitou podporované zemědělství

KPZ je systém založený na vzájemném vztahu mezi spotřebiteli a producenty potravin, kteří společně sdílejí bohatství úrody i riziko neúrody. Mezi hlavní cíle KPZ patří místní produkce a spotřeba potravin, podpora šetrného hospodaření v krajině, spolupráce mezi lidmi a pěstování vztahu k jídlu.“

Základní součástky KPZ

Kde začít?

Co mohu/chci nabídnout

- Jaké produkty mohu nabídnout
- Chci si ponechat plnou kontrolu nad rozhodováním o financích
- Chci prodávat různými kanály, nebo být zaměstnancem společenství
- Chci otevřít statek lidem
- Mohu nabídnout rozšíření sortimentu podle potřeb lidí
- ...

Co lidé chtějí

- **Zdroj čerstvých, místních a také bio potravin** za dostupné ceny
- Být **součástí nějakého skutečného společenství**, setkávat se s lidmi nad společným důležitým jednotícím tématem
- **Znát lidi, kteří produkují jejich jídlo** a chtějí vědět jak a kde vzniká a případně se na tomto vzniku podílet.
- V poslední době je vrůstající motivací **potravinová bezpečnost** - snaha lidí zajistit si zdroj potravin, který bude co nejméně závislý na globálních tržních mechanismech

Jak takové lidi hledat?

Sdružení KomPot, o.s. nabízí

kvalitní, místní zeleninu ještě v roce 2013

- Chcete mít zajištěn nezávislý přísun zeleniny?
- Chcete podpořit ekologické hospodaření a žít na venkově?
- Chcete, aby vaše děti věděly odkud je jídlo?
- Chcete se potkávat s lidmi, které zajímají podobné věci?
- Chcete společně vyvířet prosperující produkční zahradu?
- Chcete investovat do dobré věci?

ANO?

Přidejte se k nám na

www.kom-pot.cz

KomPot | www.kom-pot.cz
Mila Ketherová | 403 545 497 | info@kom-pot.cz

KomPot

Je sdružení, jehož členové se
rozhodli vyvířet nové cesty k
potravinám. Na pozemku ve Sře-
dákukách pěstujeme zeleninu
a ovoce.

I na příští sezónu 2014 pří-
jímáme nové zájemce o
odběr naší produkce!

Tištěné materiály
Šíření
informací mezi
co nejvíce lidí

Veřejná setkání
Osobní kontakt
zakládá
důvěru

Internet
Neosobní,
vhodný pro
pozdější
rozšiřování

Šeptanda
Účinná pro
zavedenější
systémy

Kde takové lidi hledat?

- Stávající zákazníci
- Mateřská centra
- Bioobchody a obchody se zdravou výživou
- Místní environmentální nevládky a střediska ekologické výchovy
- Místní biokluby a potravinové banky
- Komunitní zahrady
- Politické skupiny
- Církevní spolky a kostely

Rámce společného projektu

Neformální skupina

- obchodní vztah vzniká mezi hospodářem a každým z odběratelů jednotlivě
- odběratelé potom společně řeší další záležitosti na základě vlastních pravidel

Formální instituce

- je komplikovanější při založení, ale může usnadnit možné následné řešení sporů
- v současné době občanský zákoník dává řadu možností pro založení takovýchto iniciativ od sociálního družstva, přes ústav nebo spolek

Komunikace

- Komunikace je **základem udržení společného závazku.**
- Proto je nutné pořádat **pravidelné osobní schůzky.**
- Je důležité členy **informovat o tom, co se děje, budovat důvěru a zapojovat je do běhu systému.**
- Ideální je samozřejmě, aby lidé navštěvovali **hospodářství co nejčastěji.**

Offline nástroje

- Tištěný zpravodaj – pravidelné informace o dění na statku
- Informační nástěnka/tabule ve výdejních místech.
- Pravidelné schůzky (může znamenat např. 2x ročně)

Co je KomPot? Otevřené společenství lidí, kteří hledají nové cesty k potravinám, zemědělství a bytí. Co děláme? Na pozemku ve Středoklukách zakládáme hospodářství a produkci zeleniny a ukázkovou přírodní zahradu. Naším cílem je udržitelné hospodaření, produkce vlastních potravin a budování společenství v místě.

Aktuality

Co se stalo na zahradě KomPotu v posledních měsících...

Plánování zahrady

Od podzimu minulého roku jsme kolektivně plánovali ukázkovou přírodní zahradu, která postupně vznikne na přibližně tisíci metrech čtverečních. Plánování proběhlo v rámci několika setkání členů KomPotu a dalších zájemců z okolí.

Na prvním říjnovém plánování se sešlo více než deset dospělých a mnoho dětí, které designérka přírodních zahrad Alena Lehmannová seznámila se základními charakteristikami přírodních zahrad i komunitního plánování a vedla celý proces plánování. Celé plánování proběhlo navzdory sychravému počasí přímo na zahradě. Zatímco dospělí debatovali o svých představách zahrady, děti vyráběly úkryty pro přínosné živočichy, krmítka pro ptáky, apod.

Plánování pokračovalo v listopadu ve školní družině ZŠ Středokluky. To už jsme se rozdělili do 4 skupin podle témat zahrady – společenská zóna, místa pro přírodu, místa pro pěstování, prostor pro děti apod. Každá skupina se zbývala konkrétním řešením té-

Akce

Sobota 20.4.
Vítání jara
společná výsadba dřevin, s dětmi budeme sázet a vysévat na záhonky různou zeleninu.

Neděle 20.5.
Brigáda na zahradě
Sázíme, seje, plejeme, připravujeme se na sezónu, vyměřujeme komunitní zahradu, budujeme zázemi.

Sobota 11.8.
Workshop Tri sestry
Povídání o pěstování v polykulturách a praktická zkouška založení nejmenší smíšené kultury, tři sestry (kukuřice, dýně, fazole). Přijďte se dozvědět o tom, jak si rostliny pomáhají.
Kontakt: Míla Kettnerová, tel. 603 545 697, info@kom-pot.cz, www.kom-pot.cz

KomPot | www.kom-pot.cz
Míla Kettnerová | 603 545 697 | info@kom-pot.cz

Online komunikace

Webové stránky

- statickou prezentaci se základními informacemi lze vytvořit svépomocí prostřednictvím dostupných nástrojů, často zdarma

Webová fóra, e-mailové konference

- e-mail je dnes základním komunikačním nástrojem

Sdílené dokumenty a formuláře

- velmi usnadňují získávání zpětné vazby od členů.

Zpravodaj nebo blog z farmy

- založení online blogu je velmi snadné a zdarma, nicméně jeho aktualizace je poměrně časově náročná.

Sociální sítě

- přinášejí velké možnosti zejména pro získání dalších členů.

Legalita KPZ – neformální skupiny

- V případě **neformálních skupin odběratelů** obvykle vzniká obchodní vztah vždy pouze mezi producentem a každým z členů komunity individuálně.
- Producent dodává své produkty sám jednotlivým podílníkům KPZ.
- Producent zajišťuje odpovídající podmínky prodeje a základní hygienická pravidla.
 - ▣ pokud sedlák doveze svou produkci do odběrného místa a odběratelé si je vyzvedávají bez kontaktu cizích osob s jednotlivým zbožím není třeba tento typ výdeje dále registrovat.
 - ▣ Jedná se o legislativně nejjednodušší nastavení KPZ skupiny, která však vyžaduje nejvyšší míru vzájemné důvěry a bývá vhodné pro menší skupiny.

Legalita KPZ – formální skupiny

- Pokud do vztahu se zemědělcem vstupují podílníci společně jako **právnícká osoba** (např. jako spolek) vzniká obchodní vztah právě mezi touto právníckou osobou a producentem.
- Potom už se musíte registrovat jako osoba uvádějící potraviny do oběhu. Podle nařízení ES č.178/2002 je totiž každý „veřejný nebo soukromý podnik, ziskový nebo neziskový, který se mimo jiné zabývá zpracováním a distribucí potravin“ považován za „provozovatele potravinářského podniku“.
 - ▣ Registrovat se potom musíte na příslušném krajském inspektorátu SZPI případně i SVS.
 - ▣ Navíc, pokud máte na prodej potravin živnost, je nutné ohlásit provozovnu také na příslušném Živnostenském úřadě-

Tvorba ceny v KPZ

- **Cena se v systémech KPZ většinou utváří především v diskusi mezi producentem a jeho podílňíky.**
- Obvykle lidé nekupují konkrétní produkt, ale způsob hospodaření, který daný producent provozuje a dostávají potom výsledky tohoto hospodaření.
- Cena v tomto režimu především odráží hodnotu, kterou lidé danému způsobu hospodaření přikládají, a na druhou stranu potřeby producenta na důstojné živobytí.
- Cenotvorba je zde tedy dvoustranný proces, který probíhá v přímé komunikaci těch, kdo produkují a těch, kteří platí.

Rozdílné přístupy k tvorbě ceny

- Při tvorbě ceny podílu v KPZ lze vycházet z několika přístupů. Tvořit cenu na základě:
 - běžných cen na trhu
 - potřebného příjmu
 - skutečných nákladů
 - dobrovolných příspěvků
 - podobného modelu jinde

Četnost plateb

- Rozhodněte se společně, jak často platit za podíly podle toho, co je nejpraktičtější, nejpohodlnější pro spotřebitele i sedláka
 - ▣ Týdenní platby – nejnižší míra závazku, komplikované, nízká míra důvěry
 - ▣ Měsíční platby
 - ▣ Platby na celou sezonu – vysoká míra závazku, snadná administrace; platby obvykle rozděleny do několika splátek.
 - ▣ Platby na celý rok - vždyť i mimo sezonu musí zemědělec z něčeho žít.

Danění plateb

Propojení zemědělec - spotřebitel

- Zdanění podléhají výnosy z prodaných podílů.

Komunitní statky

- Platby za potraviny mohou být řešeny jako členské příspěvky do občanského sdružení, nebo investice do družstva, které často nepodléhají zdanění.

Distribuce

- Dopravu zajišťuje
 - ▣ Zemědělec
 - ▣ Svépomocí (vždy jeden z podílníků)
 - ▣ najatý dopravce
- Příprava podílů pro členy
 - ▣ Individuální bedýnky skládá zemědělec – každý spotřebitel dostává standardizovanou bedýnku s již naváženým obsahem
 - ▣ Individuální bedýnky skládá vždy jeden z podílníků pro ostatní
 - ▣ Každý z členů si odebírá vlastní podíl z přivezených potravin – časově nejméně náročná varianta. Každý má své preference a tak je výhodné mít také jednu bednu s produkty „na výměnu” viz výše.

Výdejní místo

Odběr na odběrném místě

- **Odběr na statku** – pro zemědělce ta nejjednodušší forma a také ta nejlevnější. Nevýhodou je ekologická stopa individuální dopravy a nejspíše zvýšené osobní náklady každého člena. Odběr na statku však může vytvářet silný pocit sounáležitosti – vidět rostoucí úrodu, zvířata, moci se zapojit např. samosběrem.
- **Odběrové místo jinde** – pokud členové nežijí poblíž statku, je vhodné doručit úrodu na lépe dostupné místo. Může to být něčí zahrada nebo garáž, kavárna apod. Tato distribuce je také šetrnější k životnímu prostředí.

Dovážka do domu

- Je nejméně náročná pro podílníky, což je výhoda i nevýhoda.
- Vzhledem k tomu, že podstatou KPZ je spojení mezi zemědělcem a spotřebitelem, neodpovídá systém s minimální nebo žádnou aktivitou členů principům KPZ.
- Jednou z výhod dovážky do domu je, že umožní zapojení lidem, kteří by jinak z časových důvodů do KPZ nevstoupili.
- Pokud se rozhodnete pro dovážku do domu, dobře si propočítejte všechny náklady a promítněte je do ceny.

Zapojení lidí do aktivit na statku

- Společný oběd ze sklizně
- Samosběr sezónního ovoce a zeleniny
- Pojmenovávání mlád'at
- Noční prohlídka statku
- Piknik v trávě
- Dýňobraní
- Moštování
- Velikonoční pomlázka

Děkuji za pozornost

Jan Valeška

info@biospotrebitel.cz

www.kpzinfo.cz